

กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ

การให้ประชาชนมีความรู้ความศึกษานั้น เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องกระทำ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ระบุไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังได้ให้สิทธิสำหรับคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือผู้มีความสามารถพิเศษ มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษอีกด้วย ดังนั้นรัฐจะต้องจัดการศึกษาและสนับสนุนเอกชน จัดการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่ได้เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ เพราะว่าการให้มีความรู้ นั้นเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กนักเรียนที่เริ่มต้นศึกษา เล่าเรียน เมื่ออ่านออกเขียนได้แล้ว ย่อมเป็นบันไดไปสู่อาชีพต่างๆที่นักเรียนจะสามารถขวนขวาย ศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการ โดยไม่ต้องให้นักเรียนหรือบิดามารดาต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ

จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายขึ้นมาว่าด้วยเรื่องนี้โดยตรง ซึ่งเดิมก็มีกฎหมายใช้มาและมีการแก้ไขเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จนครั้งสุดท้ายได้มี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 ใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 จนกระทั่งปัจจุบัน การศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวไว้ว่า ให้ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุย่างเข้าในปีที่ 7 จะต้องส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนจนกว่าเขาจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 16 หรือเมื่อเด็กนั้นสอบได้ชั้นที่ 9 ของการศึกษาขั้นบังคับ

ตัวอย่าง เด็กชายบมอายุ 6 ปีเศษ ผู้ปกครองจะต้องส่งเขาเข้าเรียนในโรงเรียนจนกว่าเขาจะมีอายุย่างเข้าปีที่ 16 สำหรับโรงเรียนนั้น อาจจะเป็นโรงเรียนใกล้บ้าน ไม่จำเป็นจะต้องเข้าโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านของตนออกไป

เมื่อนักเรียนเข้าเรียนหนังสือดังกล่าวแล้ว นักเรียนจะต้องไปเรียนและไม่ขาดเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากเหตุผลอันสมควรเกิน 7 วัน ติดต่อกันใน 1 เดือน ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กอยาก让孩子เข้าเรียนก่อนที่อายุจะถึงเกณฑ์เข้าเรียน เช่นอายุ 5 ปีเศษ ดังนี้ อาจกระทำได้โดยผู้ปกครองของเด็กนักเรียนขออนุญาตต่อคณะกรรมการ การประถมศึกษาจังหวัดในท้องที่ ที่นักเรียนมีภูมิลำเนาอยู่ การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก ไม่ส่งเด็กเข้าเรียนตามอายุที่กำหนดไว้ นั้นย่อมมีความผิดเป็นโทษทางอาญา โดยจะต้องถูกปรับตามกฎหมาย

ถ้าหากว่าเด็กยังไม่พร้อมในการเรียนหรือมีปัญหาในครอบครัว การบังคับให้เข้าเรียนโดยไม่มีข้อยกเว้นให้ อาจทำให้เด็กและบิดามารดานั้นได้รับความเดือดร้อนแทนที่จะเป็นผลดีกลับเป็นผลร้ายกับเด็กและครอบครัวนั้นได้ ด้วยเหตุนี้เองได้มีข้อยกเว้นไว้ว่าหากมีเหตุหรือลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาเล่าเรียน ก็ให้ได้รับ

การยกเว้นไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียน เช่น เด็กมีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ เด็กต้องหาเลี้ยงผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพ ไม่มีหนทางเลี้ยงชีพ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน เหตุผลประการนี้ก็เป็นเรื่องที่เด็กจะต้องหาเลี้ยงผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพได้ ถ้าหากเด็กต้องเข้าโรงเรียนก็จะไม่มีใครทำมาหากินและดูแลผู้ปกครอง กรณีนี้จะต้องเป็นถึงขนาดว่าผู้ปกครองนั้นทุพพลภาพ ไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพและไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน การขอยกเว้นดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ผู้ปกครองของเด็กจะต้องร้องขอต่อคณะกรรมการ การศึกษาในอำเภอท้องที่ ซึ่งตนมีภูมิลำเนาอยู่นั่นเอง